

- Štvrťročník Transparency International Slovensko
- Vydané s podporou Enel – Slovenské elektrárne

Važení priatelia,

neprenajmete si za 300 korún mesačne pozemok o veľkosti futbalového ihriska v Bratislave? Takéto nájomné zmluvy uzavreli manažéri vodohospodárskych podnikov s vopred vybranou papierovou akciou, ktorá nemá kanceláriu ani telefón. Len tých futbalových ihrísk je trochu viac. Presnejšie, 420. Štát sa vzdal na 99 rokov významného rekreačného územia s touto rozlohou, s ktorým hlavné mesto ráta vo svojom územnom pláne. Investor bez okolov priznal, že tu chce do roku 2020 naliať 32 miliárd korún aj do objektov bývania, obchodov, zábavy a služieb. Teda do čisto komerčných aktivít. Zmluvy mali ostať verejnosti utajené. Lenže niekto túto informáciu priniesol na stôl našej redakcie. Vyplávalo na povrch, že manažéri sa pri prenájaní neunúvali sťažou, ani si nevyžiadali súhlas vlády, ktorý stanovil jej splnomocnenec. Prenájom neodobril nadriadený rezort. Na otázku, ako je takéto hospodárenie so štátnym majetkom výhodné pre štát, prišla odpoveď: zmluva je v poriadku. Pretože je päťkrát výhodnejšia ako tá, ktorú uzavreli naši predchodcovia. A tak sa prevaillo, že územie zo svojich rúk pustilo už minulé vedenie vodohospodárskych podnikov za predošej vlády.

Odborník na stránkach Pravdy vzniesol podozrenie, že nájom by mohla byť súkromníkoví poskytnutá neoprávnená štátna pomoc. Kauzu publikovali i ďalšie médiá. A čo sa stalo? Nič. Nič neurobilo ministerstvo životného prostredia. Nikako sa nevyjadřila súčasná vláda ani ministerstvo financií. Nezareagoval magistrát hlavného mesta. Témy sa nechytíli koalícií ani opozičnej politike. Ani tí, ktorí na tomto území pravidelne športujú. Proste ticho. Hneď vedľa kupovala v júni bratislavská župa o niečo lepšie pozemky aj pre výstavbu haly pre hokejové majstrovstvá. Súkromníkovi zaplatila takmer 3200 korún za meter štvorcový. Pri obchode, ktorý dohodli vodohospodárski riaditelia, získal súkromník meter štvorcový za 50 halierov ročne. Keby vodohospodári postupovali iba tak, ako predchodcovia ich predchodcov v roku 2005 (Danubia park v Čunove), mohol byť štát vďaka medzinárodnej súťaži o 350 miliónov korún bohatší.

Novinári nie sú naivní. Vedia si predstaviť, ako vysoko siahajú chápadlá tohto prípadu. Poznajú aj mnoho iných a tiež veľa z toho, ako to u nás chodí. A uvedomujú si, že sa nič nezmení, kým okruh ľudí, ktorým je to všetko čudné, je menší, ako okruh ľudí, ktorí sú v tejto hre čudní.

Luboš Kostelanský
reportér Dennika Pravda

Obstarávajú netransparentne

(SME, 11.10.2008, 2.12.2008)

Národná diaľničná spoločnosť (NDS) podľa stanoviska Úradu pre verejné obstarávanie porušila zákon o verejnom obstarávaní v piatich prípadoch tým, že použila metódu rokovacieho konania bez zverejnenia pri obstarávaní inžiniersko-geologických prieskumov pre päť rôznych úsekov diaľnice. Hodnota tendrov dohromady pred-

stavuje zhruba 150 miliónov korún. NDS argumentovala pri voľbe tejto najmenej transparentnej metódy časovou tiesňou. Pritom do časovej tiesne sa dostala kvôli vládnemu uzneseniu, podľa ktorého majú príslušné inštitúcie urýchliť výstavbu diaľnic. Netransparentne obstaráva aj ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR, ktoré riadi nominant SNS Marian Janušek.

To si prostredníctvom konzorcia, v ktorom sú aj spoločnosti Avocat a Zamedia, blízke predsedovi SNS Jánovi Slotovi, objednáva televízne šoty, prekladateľské a ďalšie služby za výrazne premrštené ceny. Vyplýva to zo zmluvy za 3,6 miliardy korún a s trvaním do roku 2015. Zákazku získalo konzorcium netransparentnou podprahovou metódou. ◆

Slota za let vrtuľníkom pokutu nedostane

(SME, 22. 10. 2008, PRAVDA 4.12.2008)

Šéf vládnej Slovenskej národnej strany (SNS) Ján Slota nedostane pokutu za to, že sa nechal odviesť na odhalovanie dvojkríža v Pavlovciach v okrese Vranov nad Topľou

vrtuľníkom súkromnej firmy. Rozhodol o tom parlamentný výbor pre nezlučiteľnosť funkcií. Výbor na podnet Transparency International Slovensko skúmal, či Slota ako poslanec parlamentu neporušil

zákon o konflikte záujmov. Túto formu daru by totiž musel nahlásiť. Za let však údajne zaplatila jedna z okresných organizácií SNS, ale až potom, čo výbor začal voči Slotovi konanie. ◆

Wanke je na súde, polícia chytila ďalšie ryby

(HOSPODÁRSKE NOVINY, 21.11.2008)

Špeciálny prokurátor včera podal na Špeciálny súd obžalobu na bývalého futbalového funkcionára Vladimíra Wankeho za sedem skutkov. Zadržali ho príslušníci Úradu boja proti korupcii minulý rok v marci pri preberaní úplatku

od majiteľa ŠK Eldus Močenok Stanislava Szabóa, ktorý v celom prípade vystupoval ako agent – provokatér. V slovenskom futbale prepukol aj ďalší korupčný škandál. Vyšetrotateľ obvinil piatich rozhodcov a jedného delegáta z trestného činu prijímania úplatku

a troch funkcionárov z troch futbalových klubov z trestného činu podplácania - za ovplyvnenie výsledkov troch zápasov. Tie kluby, ktorých funkcionári podplácali, aj skutočne vyhrali. Všetkým hrozí troj- až osemročné väzenie. ◆

Aktivity TIS

- „Nemá zmysel radíť v boji proti korupcii a klientelizmu vláde, ktorá proti nim nechce bojovať, ale z nich robí normálnu vec; kde reakciou na odhalené škandály nie je ich riešenie, ale napádanie tých, čo na ne poukazujú; a kde sú skupiny na boj proti korupcii zriadené na to, aby neprijímali žiadne opatrenia.“, píše sa v otvorenom liste prezidentky TIS Emílie Sičákovovej-Beblavej z 29.9.2008, v ktorom predsedovi vlády R. Ficovi oznamuje svoje rozhodnutie vzdať sa členstva v Pracovnej skupine k aktualizácii Národného programu boja s korupciou.

- Na Skalke pri Kremnici sa od 3. do 5. októbra 2008 uskutočnil seminár TIS Protikorupční lídri v samospráve. Bol určený pre poslancov obecných a mestských zastupiteľstiev, ktorí sa snažia o presadzovanie protikorupčnej agendy. Niesol sa v duchu počias súčasného volebného obdobia, čomu bol prispôsobený aj program seminára – diskusia s viceprimátorom mesta Šala J. Mečiárom, väčší priestor pre diskusiu a výmenu skúseností z dvoch rokov pôsobenia vo verejných funkciách. Program doplnili dve odborné prednášky – o majetku obcí a o programovom rozpočtovaní a o územnom plánovaní.

- 20. októbra 2008 sa v priestoroch TIS v Bratislave uskutočnil za účasti zástupcov Výboru NR SR pre verejnú správu a regionálny rozvoj, Ministerstva vnútra SR, Združenia obcí a miest Slovenska a miestnych poslancov a protikorupčných miestnych aktivistov seminár k návrhu pripravovanej novely zákona o obecnom zriadení.

- V dňoch 30. októbra až 2. novembra sa v Aténach 1300 ľudí z viac ako 135 krajín sveta zo všetkých sektorov spoločnosti stretlo na 13. medzinárodnej konferencii proti korupcii (IACC), ktorej tematickým názvom, a zároveň hlavným mottom bolo Global Transparency: Fighting Corruption for a Sustainable Future. TI Slovensko na nej reprezentovala Miroslava Pagáčová. (viac na s. 5)

- 6. novembra 2008 sa v Ostrave konala konferencia tých pred-

stavitelov organizácii verejného sektora, ktoré pracujú pri verejnom obstarávaní s elektronickou aukciou. Trom slovenským mestám – Novej Dubnici, Piešťanom a Leviciam - odovzdala cenu Emília Sičáková-Beblavá, ktorá bola veľmi hrdá na prvé lastovičky elektronických aukcií na Slovensku. Ešte raz blahoželáme!

- V polovici novembra sa v Istanbuli konala konferencia zameraná na výmenu skúseností z protikorupčných reforiem miestnych samospráv v krajinách Strednej a východnej Európy. Aktivity v tejto oblasti v meste Martin prezentovali Emília Sičáková-Beblavá a Vladimír Pirošík.

- 25. novembra TIS prezentovala odporúčania na obmedzenie priestoru na korupciu v 17 oblastiach rozhodovania samosprávy v meste Martin. Odporúčania boli záverom II. fázy projektu Audit a príprava vybraných protikorupčných reforiem v meste Martin. Nasledovať bude implementačná fáza, v ktorej by sa navrhované opatrenia mali stať súčasťou pravidiel výkonu politiky v meste Martin.

- TIS v novembri zorganizovala sériu troch seminárov určených pre regionálnych novinárov. Seminára sa uskutočnili 12.11.2008 v Bratislave, 19.11.2008 v Žiline a 28.11.2008 v Košiciach. Okrem nich vystúpil 3.12. spolupracovník TIS V. Pirošík s témou Novinárske paragrafy aj na pôde Katedry žurnalistiky FiF KU v Ružomberku.

- V dňoch 4. až 6. novembra sa v Berlíne uskutočnil workshop pod názvom Integrity Pacts and Procurement Monitoring Evaluation. Cieľom workshopu bola predovšetkým výmena skúseností s fungovaním paktov integrity a monitorovaním verejného obstarávania v rámci krajín Ázie, Európy, Blízkeho východu a Latinskej Ameriky, ako aj zhodnotenie doterajších výsledkov a navrhnutie ďalších krokov v týchto oblastiach. Za TIS sa ho zúčastnila Miroslava Pagáčová.

- TIS v mene TI prezentovala 8.12.2008 Index poskytovania úplatkov (BPI) za rok 2008, ktorý zahŕňa 22 ekonomicky najplyvnejších krajín sveta podľa sklonu ich firiem podplácať v zahraničí. (viac na s. 2)

výber z TI Newsletter, Berlín, domácej a zahraničnej tlače

EURÓPA

ČESKÁ REPUBLIKA: POLÍCIA
OBVINILA 23 POSLANCOV LIBERCA

Rekordný počet 23 trestných
 rozoslala polícia poslancom
 zastupiteľstva českého mesta
 Liberec. Podľa polície sa po-
 slanci v apríli schválením pre-
 daja dvoch pozemkov s cel-
 kovou plochou 3344 metrov
 štvorcových bez výberového
 konania dopustili trestného
 činu porušovania povinností
 pri správe cudzieho majetku.
 Napriek tomu, že parcely sú
 neďaleko libereckej priemys-
 selnej zóny aj obchodného
 centra, cena bola iba 400
 Kč za meter štvorcový. Par-
 cely kúpili manželia, ktorí tam
 plánujú vybudovať autosalón.
(TASR, www.smeonline.sk)

SRBSKO: V INDEXOVEJ AFÉRE
SA ZAČALO SÚDNE POJEDNÁ-
VANIE

CNetradične, v priestoroch,
 kde sa stretávajú poslanci
 mesta Smederovo, sa začalo
 pojednávanie v kauze kupova-
 nia a predávania skúšok a dip-
 lomov na právnickej fakulte
 v Kragujevaci. Súdna sieň bola
 totiž pre 86 obvinených a ich
 právnych zástupcov príliš malá.
 Takzvaný indexový škandál je
 najväčším korupčným prípadom
 v histórii srbského vzdelávacieho
 systému. Do machinácií sa pod-
 la obžaloby zapojilo 23 peda-
 gógov z miest Niš, Kragujevac

a Belehrad, 33 študentov a 30
 ďalších osôb. Učitelia sú obvi-
 není zo zneužitia svojho posta-
 venia, falšovania dokumentov
 a prijímania úplatkov. Za zápis
 jednej skúšky inkasovali 500 - 750
 €, za diplom 12 000 - 16 000 €.
(B92)

AMERIKA

BRAZÍLIA: POLOVICA KAN-
DIDÁTOV NA STAROSTOV ČELÍ
RÔZNYM OBVINENIAM

Polovica kandidátov uchá-
 dzajúcich sa o funkciu
 starostov v metropolách 26
 brazílskych štátov čelí rôznym
 obvineniam, vrátane korup-
 cie. Vyplyva to zo štúdie, ktorú
 zverejnila konzultačná skupina
 Congresso em Foco. Podľa jej

zistení 86 z celkového počtu
 178 kandidátov uchádzajúcich
 sa o kreslá starostov čelí rôznym
 obvineniam, v niektorých prí-
 padoch ide dokonca o viac-
 násobné obvinenia. Štvrtina

týchto kandidátov sa uchádza
 o miesto starostu brazílskej eko-
 nomickej metropoly Sao Paulo.
 V zozname je aj bývalý gu-
 vernér a starosta tohto mesta
 a rovnomenného štátu federácie
 Paulo Maluf, ktorý napriek
 tomu, že čelil 49 obvineniam,
 bol v roku 2006 zvolený do kong-
 resu za Brazílsku pokrokovú
 stranu. Zákony umožňujú ľuďom
 čeliacim žalobám uchádzať sa
 o verejnú funkciu, nie však tým,
 ktorých súd uznal vinnými.

(SITA/ AFP, www.smeonline.sk)

ÁZIA

ČÍNA: BÝVALÉHO VICEPRIMÁ-
TORA PEKINGU ODSÚDILI NA
TREST SMRTI

Súd v meste Cheng-šuej, na-
 chádzajúcom sa neďaleko
 Pekingu, dospel k záveru, že
 bývalý viceprimátor Pekingu
 Liou Č'cchu je vinný z brania
 úplatkov a odsúdil ho na trest
 smrti. Čelil desiatim obvineniam
 týkajúcim sa brania úplatkov
 a darov výmenou za zvýhod-
 ňovanie niektorých developer-
 ských spoločností. Liou bol tiež
 šéf agentúry dohliadajúcej na
 stavebné projekty, ktoré mali
 mesto pripraviť na olympijské
 hry. Jeho odvolanie v roku 2006
 vrhlo tiež na prípravu olympiá-
 dy, preto v snahe vyhnúť sa
 možnému poškodeniu obrazu
 krajiny vo svete pred augusto-
 vými olympijskými hrami čínska
 vláda kauzu zamietala.

**(New York Times, AP/ TASR,
www.smeonline.sk)**

NAJVIAC UPLÁCAJÚ RUSKÉ FIRMY

Transparency International zverejnila Index posky-
 tovania úplatkov (BPI) za rok 2008. Index zahŕňa
 22 ekonomicky najvplyvnejších krajín sveta podľa
 sklonu ich firiem podplácať v zahraničí. Index je
 založený na rozhovoroch s takmer tromi tisíc-
 kami zástupcov podnikateľského prostredia v 26
 krajinách na svete. Podľa BPI najmenej uplácajú
 belgické a kanadské firmy, navyše čínske a ruské.
 Slovensko do prieskumu zaradené nebolo.

Za najmenej skorumpované oblasti prieskum
 označil rybárstvo a bankovníctvo, najviac sa
 upláca pri získavaní zákaziek z oblasti verejných
 prác. Výskum sledoval aj to, v ktorých odvetviach
 dochádza k najväčšiemu ovládnutiu štátu zo strany
 firiem (stavu, keď firmy uplácajú politikov a verejný
 sektor s cieľom získať vplyv na tvorbu vládnych poli-
 tik, zákonov a podoby regulácií) – opäť „zvíťazili“
 verejné práce nasledované odvetviami ťažba a spracov-
 ávaním ropy a minerálnych olejov. ◆

Por.	Krajina	BPI 2008	Por.	Krajina	BPI 2008
1	Belgicko	8,8	9	USA	8,1
1	Kanada	8,8	12	Španielsko	7,9
3	Holandsko	8,7	13	Hong Kong	7,6
3	Švajčiarsko	8,7	14	Juhoafrická rep.	7,5
5	Nemecko	8,6	14	Južná Kórea	7,5
5	Veľká Británia	8,6	14	Taiwan	7,5
5	Japonsko	8,6	17	Taliansko	7,4
8	Austrália	8,5	17	Brazília	7,4
9	Francúzsko	8,1	19	India	6,8
9	Singapur	8,1	20	Mexiko	6,6
			21	Čína	6,5
			22	Rusko	5,9

NÁVŠTEVA Z NEW YORKU

Na pozvanie Transparency International Slovensko a v spolupráci s Veľvyslanectvom USA na Slovensku navštívila Slovensko pani Carolyn Miller, ktorá je predsedníčkou

oddelenia pre uplatňovanie pravidiel o konflikte záujmov (Head of Enforcement) vytvorenej pri Rade pre konflikt záujmov mesta New York.

Ťažiskovým bodom jej programu v SR bola účasť na seminári Regulácia konfliktu záujmov, návrhy na zlepšenie, ktorý sa uskutočnil 30. septembra 2008 v priestoroch Národnej rady Slovenskej republiky. Seminár bol organizovaný Výborom pre nezlučiteľnosť funkcií NR SR a TIS. Carolyn Miller vystúpila s príspevkom o súčasnom stave uplatňovania opatrení na riešenie konfliktu záujmov v meste New York a priblížila riešenie niektorých konkrétnych prípadov týkajúcich sa nakladania s majetkom mesta, vlastníctvom podnikateľských subjektov a výkonom verejnej funkcie.

Regulácia konfliktu záujmov v New Yorku

Kľúčovú úlohu pri implementácii regulácie konfliktu záujmov v meste New York zohrávajú dve inštitúcie – Rada pre konflikt záujmov a Výbor so normy a etiku. 5 členov Rady pre konflikt záujmov na šesťročné obdobie menuje starosta mesta New York so súhlasom zastupiteľstva. Radu pre konflikt záujmov vedie výkonný riaditeľ a jej administratíva je rozdelená do šiestich jednotiek: Legal Advice, Training and Education, Financial Disclosure, Enforcement, Information Technology, and Administration. Rada je organizácia mesta, ktorá je poverená výkladom a uplatňovaním zákonov regulujúcich konflikt záujmov a súvisiace oblasti. Je vytvorená tak, aby pri svojej práci bola čo najviac politicky nezávislá. Činnosť Rady pre konflikt záujmov sa sústreďuje do niekoľkých základných oblastí:

- interpretácia ustanovení relevantnej legislatívy;
- informovanie a asistencia verejným funkcionárom pri porozumení ustanovení o konflikte záujmov, vrátane

prípravy vzdelávacích materiálov, interpretačných pravidiel a vzdelávacích programov;

- tréning jednotlivcov, ktorí sa stanú verejnými funkcionármi;
- poradenská činnosť týkajúca sa záväzných rozhodnutí pre verejných funkcionárov;
- administrácia finančných oznámení predkladaných verejnými funkcionármi;
- vybavovanie sťažností;
- vedenie vyšetrovania vo veciach patriacich pod jej právomoc;
- vedenie vypočutia obvineného verejného funkcionára;
- vypracovanie ročnej správy pre starostu a zastupiteľstvo;
- odporúčania pre zmenu a doplnenie relevantnej legislatívy.

Na seminári vystúpil aj predseda výboru pre nezlučiteľnosť funkcií SR Gábor Gál, predseda Mandátového a imunitného výboru Poslaneckej snemovne Parlamentu ČR Miroslav Kala, poslanci Renáta Zmajkovičová, Daniel Lipsíc a predstaviteľka mimovládneho sektora Emília Sičáková-Beblová a Pavel Nechala z TIS a Zuzana Wienk z Aliancie Fair play.

V Žiline a Šali

Ďalšími bodmi jej programu v Bratislave bolo stretnutie s predstaviteľmi ZMOS, administratívnymi pracovníkmi Výboru pre nezlučiteľnosť funkcií a niektorými politickými predstaviteľmi. Skúsenosti mesta New York sú inšpiratívne nie len pre celoštátnu úroveň, ale aj pre regióny a mestá. Z tohto dôvodu bol druhý deň návštevy C. Miller na Slovensku zameraný na stretnutia s predstaviteľmi samosprávy priamo v regiónoch. Prvé stretnutie sa uskutočnilo v krajskom meste Žilina. Primátor mesta Ivan Harman informoval o plánoch jeho administratívy v zavádza-

ní protikorupčných opatrení. Miller upozornila, že nové inštitúcie si musia svojou činnosťou získať najskôr dôveru občanov. Aj v New Yorku počet oznámení občanov Rade pre konflikt záujmov po počiatkovej nedôvere z roka na rok narastal. Miller preto podporila aktivity mesta Žilina v tejto oblasti a tiež predstavila štruktúru administratívy, ktorá

sa problematikou riešenia konfliktu záujmov zaoberá v New Yorku. Druhým stretnutím bolo stretnutie s ďalším protikorupčným motorom v slovenskej samospráve - mestom Šala, kde diskutovala s primátorom Martinom Alföldim. Šala podľa neho zvažuje zavedenie ďalších opatrení, ktoré prinesú vyššiu transparentnosť verejného života v tejto samospráve. ♦

Pavel Nechala
advokát, spolupracovník TIS,
Snímky: archív NR SR

Viac informácií o regulácii konfliktu záujmov v meste New York nájdete na <http://www.nyc.gov/html/conflicts/html/home/home.shtml>.

10. výročie vzniku TIS

Vážení priatelia,

Transparency International Slovensko oslávilo v uplynulých dňoch 10. výročie od svojho založenia. Pri tejto príležitosti si pripomíname všetky naše spoločné úspechy, ktoré sa nám aj vďaka Vašej pomoci podarilo uskutočniť.

Počas desiatročného pôsobenia TIS pripravila viac ako 60 odborných publikácií, uskutočnila viacero prieskumov verejnej mienky, podieľala sa na príprave viacerých návrhov zákonov (napr. zákon o verejnom obstarávaní, zákon o prístupe k informáciám alebo ústavný zákon venujúci sa konfliktu záujmov). V rámci vzdelávacích aktivít TIS uskutočňuje tréningy a semináre pre štátnu správu, územnú samosprávu, podnikateľov, médiá a mimovládne organizácie. TIS v spolupráci so Štátnym pedagogickým ústavom a metodickými centrami pripravila učebné pomôcky a realizovala tréningy pre zavedenie danej problematiky do učebného procesu stredných škôl, vedie kurzy s protikorupčnou problematikou na univerzitách, vydáva štvrťročník Pod lupou.

Z iniciatívy TIS bola podnikateľmi podpísaná Protikorupčná charta a TIS úspešne vedie aj program zameraný na znižovanie korupcie na lokálnej úrovni správy vecí verejných. Od roku 2007 realizuje TIS projekt Právnej protikorupčnej poradne, ktorý je zameraný na pomoc každému, ktorého práva boli dotknuté korupciou alebo chce bojovať proti korupčným praktikám v našej spoločnosti. Veríme, že aj naďalej sa nám bude dariť v boji proti korupcii a vytváraní transparentného prostredia pre ďalší demokratický a slušný vývoj slovenskej spoločnosti.

kolektív TIS

SAMOSPRÁVNÝ PROGRAM TIS V ROKU 2008

TIS realizuje svoj samosprávny program od roku 2002. Jeho vznik bol reakciou na rozsiahlu vlnu decentralizácie moci, ktorú nasledovala aj fiskálna decentralizácia. Oplatí sa kontrolovať aj samosprávnú moc – veď len rozpočty miestnych a regionálnych samo-

správ v roku 2008 predstavovali spolu viac ako 125 miliárd korún. Nehovoriac o miliardách v majetku a podieloch v obchodných spoločnostiach. V roku 2008 mohol samosprávny program TIS svoje aktivity realizovať vďaka podpore spoločnosti Enel – Slovenské elektrárne.

ktorý sa v novembri uskutočnil v troch mestách – v Bratislave, Žiline a Košiciach. Pre novinárov boli pripravené dve témy: Novinár a informácie (zverejňovanie informácií versus ochrana osobných údajov a právo na súkromie, pravidlá citovania a autorizácie, práca s informáciami a nový tlačový zákon), ktorú zabezpečil V. Pirošík a Čo deformuje

Samosprávny program TIS stojí na dvoch pilieroch – vnútorných a vonkajších reformách. Z toho vyplývajú aj hlavné cieľové skupiny programu: volení obecní predstavitelia a úradníci (realizátori vnútorných reforiem) a miestni aktivisti a novinári (iniciátori vonkajších reforiem). TIS realizovala v roku 2008 aktivity pre všetky tieto skupiny.

Tri skalky

Aj tento rok sa nám podarilo uskutočniť tri intenzívne špecializované semináre, ktoré voláme „skalky“. Názov dostali podľa Skalky pri Kremnici, kde sa konajú tieto semináre, vrátane toho prvého v júli 2003. Župná skalka (alebo oficiálne „Verejná kontrola VÚC“) sa uskutočnila v dňoch 14. – 16. marca 2008 v Lúčkach pri Kremnici. Bol určený najmä pre regionálnych novinárov, ale aj aktivistov a všetkých, ktorých zaujíma druhý stupeň samosprávy v SR. Pre účastníkov boli pripravené odborné prezentácie z jednotlivých oblastí fungovania VÚC, dôležitou súčasťou seminára bola však aj večerná diskusia s bývalým hlavným kontrolárom Banskobystrického samosprávneho kraja Vladimírom Šagátom a výmena skúseností účastníkov s verejnou kontrolou moci na úrovni regionálnej samosprávy.

Ostatné dve skalky boli prímom na Skalke. Letnej skalky (seminára Verejná kontrola miestnej samosprávy) sa od 25. do 27. júla 2008 zúčastnili tri desiatky účastníkov zo 17 samospráv. Bol určený najmä

Diskutujúci miestni poslanci (seminár Protikorupční lídri v samospráve, október 2008).

Snímka: archív TIS

pre aktivistov a regionálnych novinárov, zúčastnilo sa ho však aj niekoľko poslancov mestských zastupiteľstiev. Okrem odborných prezentácií z jednotlivých oblastí fungovania obcí a miest bola dôležitou súčasťou seminára večerná diskusia s primátorom Turčianskych Teplíc Michalom Sygútom.

Poslanecká skalka (Seminár Protikorupční lídri v samospráve - 3. - 5. október 2008) sa niesla v duchu polčasu súčasného volebného obdobia, čomu bol prispôbený aj program seminára – poslanci obecných a mestských zastupiteľstiev, ktorí sa snažia o presadzovanie protikorupčnej agendy, diskutovali s viceprimátorom mesta Šaľa J. Mečiarom, väčší priestor dostali diskusie a výmena skúseností z dvoch rokov pôsobenia vo verejných funkciách. Program doplnili dve odborné prednášky – o majetku obcí a o programovom rozpočtovaní a o územnom plánovaní.

Dva monitoringy

Mapovanie stavu, aby bolo možné pripraviť návrhy zmien, zabezpečujú pravidelné monitoringy jednotlivých politík samospráv. V roku 2008 sme sa bližšie pozreli na pravidlá participácie v ôsmich krajských mestách. Na vzorke 25 veľkých aj malých miest sme sledovali činnosť hlavných kontrolórov miest (či kontrolujú len úrad alebo aj mestské organizácie a firmy, akým spôsobom komunikujú svoje závery voči poslancom aj verejnosti a pod.) a komisií mestského zastupiteľstva zriadených v zmysle ústavného zákona NR SR č. 357/2004 Z. z. o ochrane verejného záujmu pri výkone funkcií verejných funkcionárov.

Semináre pre regionálnych novinárov

Významným aktérom v protikorupčnom boji sú miestne médiá. Okrem možnosti zúčastniť sa skalkiek sme pre novinárov pripravili aj špecializovaný seminár,

podnikateľské prostredie na miestnej úrovni s dôrazom na ochranu hospodárskej súťaže (podpredsedníčka Protimonopolného úradu SR D. Zemánovičová – Bratislava a Košice) a korupciu vo verejnom obstarávaní (E. Sičáková-Beblavá – Žilina). V. Pirošík so svojou témou vystúpil aj na seminári na Katedre žurnalistiky FF KU v Ružomberku.

TIS v rámci svojho samosprávneho programu v roku 2008 ešte uskutočnila niekoľko menších aktivít – napríklad diskusiu s Ronaldom MacLeanom-Abarron, bývalým primátorom bolívijskeho hlavného mesta La Paz, spoluzakladateľom medzinárodnej Transparency International, protikorupčným teoretikom aj praktikom, a to 14. mája 2008 alebo dva interné semináre na tému pripravovanej novely zákona o obecnom zriadení. ◆

Ivan Rončák

koordinátor samosprávneho programu TIS

TRINÁSTYKRÁT MEDZINÁRODNE O BOJI PROTI KORUPCII

V dňoch 30. októbra až 2. novembra sa Atény stali na štyri dni miestom zhromaždenia ľudí, ktorí sa aktívne snažia bojovať proti korupcii. Vyše 1300 ľudí z viac ako 135 krajín sveta zo všetkých sektorov spoločnosti sa zúčastnilo 13. medzinárodnej konferencie proti korupcii (IACC), ktorej tematickým názvom, a záro-

veň hlavným mottom bolo **Global Transparency: Fighting Corruption for a Sustainable Future**. Organizátormi konferencie boli Rada a Programový výbor IACC, Transparency International (TI) a osobitne jej grécka pobočka - **TI Greece**. Transparency International Slovensko na nej reprezentovala **Miroslava Pagáčová**.

Snímkou: archív TIS

Štyri okruhy

Široká škála workshopov, ktoré konferencia ponúkala, sa uskutočnili pod hlavičkou štyroch hlavných tematických okruhov - od zamerania sa na korupciu pri zabezpečovaní bezpečnosti a mieru, cez korupciu na trhu s prírodnými zdrojmi a energetikou, korupciu a klimatickými zmenami až po okruh venovaný udržateľnej globalizácii.

Pašeráctvo, nekontrolovateľné toky migrantov a utečencov, zmanipulované voľby, štátom vedené násilie, nekalé obchodné praktiky v ťažobnom priemysle, ktoré vedú k „ovládnutiu“ štátu politickými stranami (*state capture*), porušovaniu ľudských práv, násiliu a konfliktoch v pohraničí, problémy spojené s financovaním politických strán, či zneužívanie financií pri rozvojevej a humanitárnej pomoci. To je len zlomok spoločensko-politických, ekonomických či environmentálnych problémov, ktorým štáty sveta čelia a ktoré narúšajú ich plynulý

rozvoj. Krajiny sú konfrontované s otázkou, ako tieto problémy riešiť, keďže ekonomický rast a sociálno-politická stabilita spolu s environmentálnymi výzvami sú nevyhnutnými podmienkami pre udržateľný rozvoj. V záujme toho je účinný boj proti korupcii výzvou pre medzinárodnú politickú agendu.

Medzinárodné dohody proti korupcii

Na medzinárodnej úrovni v súčasnosti existuje nemalo dohôd, ktorých predmetom je zavedenie opatrení na boj proti korupcii, ako aj monitorovacích a investigatívnych aktivít. Hoci opatrenia v podobe medzinárodných konvencií, či legislatívy na úrovni národných štátov existujú, problémom je stále ich implementácia a vytvorenie systému, ktorý znemožní korupcii narastať. Na medzinárodnej úrovni možno spomenúť napríklad United Nations Convention Against Corruption (UNCAC), ktorú podpísalo okolo 140 krajín,

z ktorých ju až 117 ratifikovalo. Konvencia ako taká predstavuje komplexný prístup k boju proti korupcii, vrátane preventívnych a sankčných opatrení a poskytuje tiež mandát pre účasť občanov a organizácií občianskej spoločnosti na týchto procesoch. Problémom je však chýbajúci efektívny mechanizmus na preskúvanie plnenia ustanovení dohody, nezávislé hodnotenie krokov podniknutých národnými štátmi a konštruktívna spätná väzba s odporučeniami na zlepšenie.

Lepšou, hoci podobnou v oblasti implementácie je aj situácia s OECD Anti-Bribery Convention. Hoci vo väčšine z 37 signatárskych krajín začali vyšetrovania a trestné stíhanie podľa ustanovení vyplývajúcich z Konvencie a úspechom je tiež jej precízny monitorovací systém, stále chýba záujem zo strany niektorých krajín plniť si svoje povinnosti.

Nárast vnímania korupcie v Európe

Ak sa presunieme na úroveň krajín Európskej únie, táto oblasť je upravená vo viac ako desiatke dokumen-

tov. Napriek tomu je však boj s korupciou neustále aktuálnou témou, čomu nasvedčujú aj prieskumy verejnej mienky uverejnené v Eurobarometri z apríla 2008, podľa ktorého 3 zo 4 občanov krajín EÚ vnímajú korupciu ako jeden z najzávažnejších problémov vo svojej krajine, pričom táto sa vyskytuje na všetkých úrovniach vlády - centrálnej, regionálnej aj miestnej. Zásadné sú aj čísla v každoročne uskutočňovanom prieskume CPI (Corruption Perception Index) - v tomto roku niektoré krajiny EÚ, ako Veľká Británia (pokles z 8,4 bodu v r. 2007 na 7,7 b. v r. 2008), Bulharsko (pokles z 4,1 na 3,6 b.), Francúzsko (pokles z 7,3 na 6,9 b.) a dokonca aj Fínsko, ktoré si za uplynulé viac ako desaťročie udržovalo pozíciu na hornej priečke (pokles z 9,4 na 9,0 b.) zaznamenali výrazný pokles hodnoty tohto indexu. Všeobecnou zhodou na konferencii bolo, že krajiny sú vybavené dobrým súborom pravidiel, je však potrebný holistický prístup pri riadení a koordinácii aktivít v boji proti korupcii. Záväzok však leží predovšetkým na ramenách národných politických elit, nemenej dôležitá je aj úloha organizácií občianskej spoločnosti a investigatívnych žurnalistov. Kľúčovým je taktiež zaručenie funkčnej nezávislosti a finančnej zabezpečenia vyšetrojúcich orgánov. Boj proti korupcii sa musí stať prierezovou politikou vlád.

Miroslava Pagáčová
projektová asistentka TIS

Snímkou: autorka

NOVINÁRSKE PARAGRAFY I.

V tomto a v dvoch nasledujúcich vydaniach Pod lupou sa v rubrike „Protikorupčné nástroje“ budeme venovať najdôležitejším

právnym predpisom upravujúcim pôsobenie, práva a povinnosti lokálnych a regionálnych novinárov.

Úlohou novinára je pri-nášať objektívne, včasné a úplne informácie. Žurnalisti pôsobiaci v regiónoch, obzvlášť tí, ktorí nepracujú pre médiá vlastnené, resp. vydávané samosprávou, majú však niekedy problém získať od obcí, miest či vyšších územných celkov (VÚC) relevantné údaje. V záujme posilnenia ich pozície vo vzťahu k orgánom verejnej moci možno preto odporúčať založiť si „**právnickú knižnicu novinára**“, v ktorej by nemala chýbať napríklad **Ústava SR, tlačový zákon, resp. zákon o vysielaní a retransmisii** pri novinároch pôsobiacich v elektronických médiách, ďalej **zákon o slobode informácií, Autorský zákon, zákon o ochrane osobných údajov, Občiansky zákonník, Trestný zákon** a samozrejme aj **zákony upravujúce kompetencie samosprávy a možnosti nakladania s jej majetkom**. Uvedené zákony sú k dispozícii v aktuálnom znení na www.jaspi.justice.gov.sk.

Prečo Ústava SR?

Ústava SR (úst. zák. č. 460/1992 Z. z.) ako najvyšší zákon štátu, a tiež súvisiace rozhodnutia Ústavného súdu SR (www.concourt.sk), v prvom rade zaručujú právo novinárov (verejnosti) na informácie, zakazujú cenzúru a orgánom verejnej moci ukladajú povinnosť „*primeraným spôsobom poskytovať informácie o svojej činnosti*“. Pod orgánmi verejnej

moci sa pritom rozumie nielen parlament, súdy, ministerstvá či štátna správa, ale aj lokálna a regionálna samospráva a tiež akékoľvek ďalšie orgány disponujúce právomocou o niečom rozhodovať. Súčasťou práva na informácie je aj právo zaznamenávať (nahrávať) si akékoľvek verejné vystúpenie, či už ide o rokovanie zastupiteľstva, prejav štatutára obce, pojednávanie na súde a pod. Platí pritom sloboda využívania technického nahrávacieho zariadenia, t.j. novinár môže používať diktafón, fotoaparát, kameru atď. Jedinou podmienkou je, že zaznamenávanie nesmie rušiť priebeh rokovania. V tejto súvislosti je zároveň dôležité pripomenúť výklad ústavného súdu, podľa ktorého verejní činitelia („verejné figúry“) majú zúžené právo na ochranu súkromia, v prospech práva verejnosti na informácie.

Prečo tlačový zákon?

Aj tlačový zákon (zák. č. 167/2008 Z. z.) ukladá samospráve, rozpočtovým a príspevkovým organizáciám samosprávy a ďalším subjektom povinnosť poskytovať na základe rovnosti vydavateľom periodickej tlače a tlačovým agentúram informácie o svojej činnosti. Zároveň platí, že vydavateľ periodickej tlače a tlačová agentúra sú povinní **zachovávať mlčanlivosť o zdroji informácií** získaných na zve-

rejenie a o obsahu týchto informácií tak, aby sa nedala zistiť totožnosť zdroja, ak o to požiadala fyzická osoba, ktorá informáciu poskytla, a aby sa odhalením obsahu informácií neporušili práva tretích osôb. Toto pravidlo možno porušiť len ak ide o zákonom uloženú povinnosť prekaziť spáchanie trestného činu.

Pri príležitosti prijatia nového tlačového zákona, účinného od júna 2008, je potrebné spomenúť aj nový a kontroverzný inštitút - **právo na odpoveď**. Ten totiž ukladá printovým médiám a agentúram povinnosť vytvoriť priestor na reakciu nielen pri uverejnení nepravdivých tvrdení, ale rovnako aj skutkovo pravdivých tvrdení, ktoré sa dotýkajú cti, dôstojnosti alebo súkromia fyzickej osoby, resp. názvu alebo dobrej povesti právnickej osoby. Žiadosť o odpoveď však zároveň musí mať určitú formu, musí byť podpísaná a uplatnená v zákonnej lehote 30 dní. Súčasťou tlačového zákona naďalej zostáva aj tzv. právo na opravu.

Prečo zákon o vysielaní a retransmisii?

Právo na opravu – na rozdiel od práva na odpoveď - existuje aj v elektronických médiách. Vyplýva to zo zákona o vysielaní a retransmisii (zák. č. 308/2000 Z. z.). Tento zákon tiež zaručuje právo médií na informá-

cie a na ochranu zdroja a obsahu informácií, identickým spôsobom ako v prípade tlačového zákona. Vysielaťelia majú právo vysielat programy slobodne a nezávisle a do obsahu programov im možno zasahovať iba na základe zákona a v jeho medziach. Zároveň však musia zabezpečiť všestrannosť informácií, názorovú pluralitu, objektívnosť, nestrannosť a musia tiež oddeľovať názory a hodnotiace komentáre od informácií spravodajského charakteru. Za systémovú vadu zákona, umožňujúcu napr. politikom „bojkotovať“, príp. aj zablokovať určité relácie, možno považovať absenciu inštitútu „prázdneho kresla“, známeho aj z BBC či iných zavedených verejnoprávných médií. Na dodržiavanie všetkých vyššie uvedených povinností dozerá tzv. licenčná rada (www.rada-rtv.sk).

Legislatívnu infraštruktúru v oblasti elektronických médií, resp. agentúr, dotvárajú ešte zákon č. 619/2003 Z. z. o Slovenskom rozhlasu, ďalej zákon č. 16/2004 Z. z. o Slovenskej televízii a s účinnosťou od 1. januára 2009 aj zákon č. 385/2008 Z. z. o Tlačovej agentúre SR.

V nasledujúcom vydaní predstavíme najdôležitejšie ustanovenia Autorského zákona z pohľadu novinárskej praxe (citácie, autorizácia, preberanie textov, ...) a tiež možnosti využívania zákona o slobode informácií pri práci komunálneho žurnalistu. ◆

Vladimír Pirošík

advokát, spolupracovník TIS

IVAN KRASTEV: SHIFTING OBSESSIONS – THREE ESSAYS ON THE POLITICS OF ANTICORRUPTION

Ivan Krastev je uznávaným európskym intelektuálom pôsobiacim v Bulharsku. Svojimi úvahami reflektuje viaceré spoločenské javy, medzi ktoré patrí aj korupcia.

Tej sa venuje v zbierke troch esejí, ktoré v roku 2004 vydala Stredo-európska univerzita pod názvom „Shifting Obsessions – Three Essays on the Politics of Anticorruption“.

Kniha čitateľa zaujme z viacerých dôvodov. Autor sa v nej totiž primárne nevenuje popisu korupcie a jej príčin či dopadov, o čom už bolo popísané pomerne dosť. Pre neho korupcia a protikorupčná politika predstavujú dva odlišné svety a on sa v danej knihe venuje primárne tomu druhému – protikorupčnej politike. Kládne si však aj mnoho ďalších zaujímavých otázok a ponúka viaceré vysvetlenia, ktoré stoja za zamyslenie.

Prvá esej

KV prvej eseji sa venuje úvahe o tom, prečo sa téma potierania korupcie stala v deväťdesiatych rokoch minulého storočia globálnou témou. Korupcia tu totiž bola aj predtým a mala mnoho negatívnych dopadov, pričom venovala sa jej menšia pozornosť aj zo strany organizácií typu Svetová banka, MMF či OECD. Poskytuje prehľad tradične udávaných dôvodov (koniec studenej vojny, koniec ideologického sporu a sústreďenie sa na problémy demokracie (a teda aj na integritu politikov), masová privatizácia, vznik a rast nových médií a občianskej spoločnosti a pod.). Tieto „tradičné“ vysvetlenia mu však nestačia a prináša svoj pohľad. Podľa Krasteva dôležitú úlohu zohrala kombinácia tlaku zospodu – zo strany Transparency International (TI vznikla začiatkom 90. rokov a funguje cez lokálne pobočky) a obchodné záujmy USA. Ešte v sedemdesiatych rokoch bol totiž v USA prijatý Zákon o zákaze uplácania zahraničných verejných činiteľov a ako uviedol časopis Economist, v rokoch 1994 – 1995 americké firmy stratili okolo 100

zákaziek v hodnote 45 mld. USD v „súťaži“ s menej principiálnymi súpermi. Korupcia zároveň slúžila ako protekcionistické opatrenie, cez ktoré sa nepustil na trh zahraničný investor. Kombinácia týchto faktorov tak podľa Krasteva mala vplyv na globálnu diskusiu na tému potierania korupcie. Keďže jeho názor nie je ľahko overiteľný, ostáva len na čitateľovi, či ho svojimi argumentmi Krastev presvedčí.

Druhá esej

V druhej eseji zaujme hlavne poukázanie na tzv. korupčný paradox v krajinách, ktoré prechádzali transformáciou, a s tým súvisiaci odkaz pre protikorupčné snaženie. V rámci prieskumov verejnej mienky totiž ľudia v mnohých z týchto krajín uvádzajú, že počas éry socializmu bolo menej korupcie ako v súčasnosti. Korupciu nazývajú čiernym mýtom transformácie (za všetko negatívne, čo sa deje, majú ľudia jednoduché, ale nesprávne vysvetlenie – za všetko môže korupcia). Toto porovnanie dvoch období však nepovažuje za reflektujúce realitu. Korupcia a privilégia totiž boli jednou z hlavných čŕt „reálneho socializmu“ a platilo, že privilégia sú pre nomenklatúru a korupcia pre ľudí. Nič nebolo legálne, ale všetko bolo možné. Hľadá však odpoveď na to, prečo to v súčasnosti ľudia vnímajú inak. Prichádza k záveru, že ľudia nevnímajú rovnako jednotlivé formy korupcie (zneužitia zverených právomoci pre osobný prospech). V období socializmu boli rozšírené tzv. konexie, známosti (nepeňažná výmena výhod).

Tento jav dobre poznáme aj na Slovenku, keď bolo potrebné „maf známym“. Občan komunistckej spoločnosti si bol síce vedomý spoločenskej ceny favorizovania, ale zároveň si bol vedomý toho, že nemal, podľa Krasteva, inú

alternatívu na prežitie. Transformácia však priniesla zmenu – potreba známosti sa zmenila na úplatky. Ekonomika konexií sa zmenila na ekonomiku uplácania. Klientelistické siete sa transformovali na klasické korupčné siete pričom nemonetárny charakter favorizovania je podľa neho kľúčom k pochopeniu väčšej spoločenskej akceptácie fenoménu známosti v porovnaní so súčasnými formami korupcie. Prišiel tak k záveru, že posudzovanie korupcie je spojené so spoločenskou funkciou korupcie v spoločnosti. V kontexte poznania, že existujú rôzne formy korupcie v spoločnosti, odmieta nekontextuálne protikorupčné politiky, ako napríklad nazýva Washingtonský protikorupčný konsenzus. Odmieta jednoduchý zoznam protikorupčných opatrení, kto-

rý podľa neho nebude dobre fungovať, ak sa nevezmú do úvahy pri tvorbe protikorupčnej politiky aj miestne zákonitosti. Na Slovensku prieskumy poukazujú na pretrvávajúce klientelistické siete hlavne na lokálnej úrovni a práve nemonetárna výmena výhod robí z potierania týchto foriem korupcie nefahkú úlohu.

Tretia esej

Záverečná esej založená na príklade Bulharska sa venuje úvahe o tom, či existujú motivácie pre slušné vlády uskutočňovať protikorupčnú kampaň tak, aby boli znovuzvolené. Úspešné protikorupčné kampane v jeho poňatí znamenajú viditeľné výsledky snaženia v danom funkčnom období. Focusové skupiny realizované v Bulharsku ukázali, že politici, úradníci a bežní občania vnímajú odlišné príčiny korupcie, z čoho sa odvíjajú aj iné prístupy k protikorupčnej politike. Politici príčiny korupcie vidia ako zlyhanie inštitúcií a protikorupčnú politiku ako realizáciu inštitucionálnych reforiem. Úradníci ju vnímajú ako ekonomický problém, ako výsledok neadekvátneho odmeňovania vo verejnom sektore, a po tretie – občania ako politický problém, keď sa politici obohacujú na úkor väčšiny. Potom ak vláda reformuje verejný sektor, avšak osobne zlyhávajú niektorí politici, vláda nezíska volebnú výhodu a tak nemá motiváciu robiť protikorupčnú kampaň. Odkaz Krasteva nie je nerobiť protikorupčné reformy, ale robiť ich iným spôsobom. Úvahe o chýbajúcich motíváciách a reakciu politických elit na danú problematiku by bolo zaujímavé preskúmať aj na príklade Slovenska, keď od začiatku transformácie sa vystriedalo už niekoľko vlád. ♦

Božena Krajčovicová, vedúca Oddelenia vnútornej prevádzky MsÚ v Leviciach: „Povinnosť využívať elektronické aukcie by som uzákonila“

Kto a kedy prišiel s nápadom robiť elektronické aukcie a prečo? Čo všetko bolo potrebné urobiť, aby sa myšlienka stala realitou?

– K informáciám o výbere uchádzača prostredníctvom elektronického nákupného systému (elektronickej aukcie, EA) sme sa dozvedeli na jednej konferencii v novembri 2005 v Bratislave, ktorá bola zameraná na výklad novej legislatívy vo verejnom obstarávaní. Pozvali sme českú firmu, aby nám ešte raz odprezentovala softvér elektronickej aukcie a pri tejto návšteve sme sa dohodli na možnosti vyskúšať si ho bezplatne. Keďže sme pripravovali výber uchádzača na tlač levických novín, rozhodli sme sa elektronickej aukciu hneď naostro vyskúšať. Vtedy platný zákon o verejnom obstarávaní neobsahoval ustanovenia o elektronických aukciách, pri nižších sumách (čo bol aj tento prípad) však neobmedzoval použitie nijakej metódy výberu - skúsili sme teda EA. Po ukončení tejto EA, kde súťažili traja uchádzači, sme boli prekvapení názormi samotných uchádzačov, ktorí vyjadřili tomuto spôsobu výberu veľké uznanie a spokojnosť. Po 36 minútach sa boj medzi uchádzačmi po predĺžovaní súťažného kola skončil so 40 percentnou úsporou pre nás, a tak sme sa rozhodli, že softvér, prostredníctvom ktorého sa EA realizujú, si prenajme. Jedným z dôvodov nášho rozhodnutia bola aj pripravovaná legislatíva týkajúca sa elektronického obstarávania a elektronických aukcií.

Aukcie teda prežili aj komunálne voľby. Nebýva

časté, že odchádzajúca vláda zavádza reformy na konci jej funkčného obdobia a tieto reformy si osvojí aj nová vláda. V čom je tajomstvo politického úspechu elektronických aukcií v Leviciach?

– Toto tajomstvo vidím najmä v transparentnosti a hospodárnosti pri výbere uchádzačov. Používanie EA pri výbere uchádzačov a jej aplikovanie nie je celkom samozrejmosťou, funguje vďaka podpore primátora mesta, prednostu mestského úradu a poslancov mestského zastupiteľstva, ktorí boli aj v čase pred voľbami a aj v čase po voľbách naklonení tým istým princípom verejného obstarávania. Dokonca bola prijatá aj interná smernica o verejnom obstarávaní, kde je povinnosťou zamestnancov používať v procese verejného obstarávania výber uchádzačov prostredníctvom elektronickej aukcie.

O tom, že aukcie dokážu urobiť nákupy transparentnými, niet pochýb. Oplatia sa však aj finančne?

– Áno, oplatia - úspory sa pohybujú v rozpätí 20 – 40 percent. Je však pravdou, že sú aj prípady, keď úspora nie je. Výhody z používania elektronických aukcií majú aj uchádzači tým, že vidia cenovú ponuku ostatných uchádzačov a vedia porovnať svoj nákup. Skúseností od roku 2005 máme s používaním EA veľa a stále je čo vylepšovať a posúvať sa dopredu. Napríklad získať do procesu verejného obstarávania čo najväčší počet uchádzačov za účelom zvyšovania konkurencie cez profil verejného

obstarávateľa, ktorý máme na internetovej stránke mesta od roku 2006. Firms v súčasnosti viac sledujú informácie o zadávaní zákaziek na internetových stránkach verejných obstarávateľov a nalákajú ich je možné aj práve vykonávaním elektronických aukcií.

Nie je ten proces náročný technicky? Robíte ho sami na úrade alebo ho pre vás robí odborná spoločnosť? Nie je zložitá pre uchádzačov o zákazky?

– Systém je naozaj jednoduchý a má stanovené jednoduché a jasné pravidlá. Nie je to nijaký technický zázrak. Postačuje počítač pripojený na sieť internet a používanie bežného internetového prehliadača. Jednoduchý návod na používanie elektronických aukcií majú uchádzači uvedený vo výzve na účasť v EA. Výber uchádzačov prostredníctvom EA uskutočňujeme sami prostredníctvom dvoch zamestnancov. Samozrejme, ak sa vyskytne nejaký problém, radíme sa so zamestnancami hotline servisu. Zo strany uchádzačov sme nemali ani jeden negatívny ohlas, práve naopak. A dôležité pre nás bolo aj to, aby sme nediskriminovali niektorých uchádzačov, ktorí nemali prístup k elektronickým prostriedkom – preto sme im poskytli na mestskom úrade pracovisko, kde môžu súťažiť.

Elektronické aukcie vyzerajú veľmi neosobne – obstarávatelia aj vy sedíte za počítačom, sledujete len čísla, nie je priestor na osobné vyjednávacie o podmienkach zmluvy. Zobladiť aukcie aj iné kritériá ako cenu?

– O podmienkach zmluvy sa v procese verejného obstarávania nevyjednáva. Zmluvné podmienky je potrebné zadať v súťažných podkladoch. Administrátor EA okrem toho, že vidí len čísla, vidí aj názov firiem, ktoré súťažia, hoci členom komisie, ktorí môžu sledovať priebeh EA zo svojich pracovísk, sú pre transparentnosť súťažiacie firmy označené napr. účastník 1, účastník 2 atď.. Okrem ceny je možné použiť pri vyhodnotení ponúk aj iné kritériá, ktoré sa dajú matematicky vyjadriť. Prostredníctvom EA sa teda dajú obstarávať tovary, stavebné práce, ale aj určité služby, a to počnúc od nadlimitných zákaziek až po zákazky s nízkymi hodnotami.

Vyzerá to tak, že aukcie prinášajú len výhody. Prečo ich teda nerobia všetky mestá? Čo je podľa Vás prekážkou toho, aby sa používanie elektronických aukcií stalo pravidlom a nie výnimkou?

– Mnohí si to síce nevedomujú, ale okrem iných dôležitých výhod je zákonom ustanovené, že proti priebehu EA a jej automatickému vyhodnoteniu ponúk nie je možné podať námietky. Preto nepoužívajú ostatní EA, by bola skôr otázka pre nich, ja zastávam ten názor, že prekážky v používaní elektronických aukcií neexistujú. Keby som mohla, asi by som túto povinnosť uzákonila tak, ako to už raz v zákone bolo povinnosťou a ešte by som túto povinnosť rozšírila aj na stavebné práce. ◆

Za rozhovor ďakujem
Ivan Rončák